

Discurs del rector a l'acte d'inauguració del curs 2021-2022

Digníssimes autoritats acadèmiques i civils,

Companyes i companys,

Senyores i senyors,

Em plau donar-los la benvinguda i agrair-los la presència en aquest acte d'inici de curs de la Universitat de Lleida. També als que ens segueixen per *streaming*. Era un plaer especial per a mi poder reunir avui en aquesta sala els representants de les institucions i de la societat juntament amb els de la comunitat universitària, encapçalats per la consellera de Recerca i Universitats. Com tothom pot entendre, els esdeveniments de les darreres hores ens han privat de la presència de la consellera i d'altres representants institucionals.

Això no impedeix que pugui seguir afirmant que és una satisfacció per al sistema universitari que el nou Govern hagi estat sensible a la nostra demanda d'una conselleria per a universitats i recerca i que la seva presència prevista en el dia d'avui aquí mostrava el seu compromís amb les universitats del territori i en particular amb la Universitat de Lleida. En aquest sentit, vull comunicar-los que la consellera m'ha trucat personalment aquest matí per expressar-me el seu compromís amb la UdL i per confirmar-me que els propers dies es comprometia a fer una visita a la Universitat de Lleida per compartir projectes, neguits i solucions als problemes que tenim plantejats. Per la meua banda, he lamentat la situació i li he expressat el que sempre hem dit: els problemes polítics s'arreglen per la via política i no per la via judicial. És obvi que aquesta situació ens genera un gran desassossec, però també ho és que ens hem de concentrar en la nostra feina per tirar el país endavant.

Em congratulo de la presència del president de la Diputació i del paer en cap, dels representants de la Paeria i de la Diputació, que entenc com una mostra de la importància que les institucions principals del territori donen a l'educació superior i a la feina universitària. L'educació empodera les persones, i és avui un orgull poder dir

que els darrers cinc anys la Universitat de Lleida ha format més de 10.000 graduats, 2.000 estudiants de màster i 300 doctors i ha permès redreçar el biaix que hi havia entre els més grans de 16 anys amb títol d'educació superior nascuts a les terres de Lleida en comparació amb la mitjana de Catalunya, que el 2001 era de 17 punts percentuals.

Agraeixo la disponibilitat i l'excel·lent lliçó inaugural que ens ha impartit la senyora Maria Barbal, una lleidatana —una pallaresa, parlant amb més precisió— universal, ja que universal és la seva obra, que s'ha traduït a més de quinze idiomes. També agraeixo els sons de l'acordió que, de la mà del senyor Artur Blasco, ens han acompanyat i que de ben segur que a la senyora Barbal i a altres presents els han evocat joiosos temps de joventut.

Com molt bé ha esmentat el professor Carles Capdevila en presentar la nostra conferenciant d'avui, l'èxode del Pallars, i de les terres de Lleida en general, cap a Barcelona és una de les realitats que Maria Barbal descriu en algunes de les seves obres. Això no pot tornar a passar, i no sols això, sinó que Catalunya ho hauria de revertir. Una universitat forta és una institució essencial en aquest context. Estem aquí per donar oportunitats als joves del territori per tal que puguin accedir a estudis d'educació superior amb igualtat d'oportunitats amb els nascuts a Barcelona o als llocs més privilegiats del món. La formació és important per a la competitivitat de les empreses, i hem d'aspirar a fer que els titulats més ben formats s'arrelin en el nostre ecosistema i, en tot cas, que els que marxin ho facin per viure el món com a jugadors de camp i no com a espectadors de graderia.

Avui la Universitat de Lleida té més d'11.000 alumnes i atreu al territori més de 3.000 estudiants de grau, 500 estudiants de màster i 400 de doctorat de fora de la demarcació de Lleida. Més d'un centenar són de fora de l'Estat espanyol i, juntament amb els prop de 400 estudiants d'Erasmus que teníem abans de la pandèmia, donen a Lleida un aire multicultural i integrador que ajuda a fer-ne una ciutat més cosmopolita. No hi ha cap altra institució amb aquesta capacitat d'atracció de talent per a aquest territori. Però la UdL no només és a la ciutat, sinó que vol fer ciutat, vol marcar-ne la vida oferint el seu lideratge científic i social per treballar, de manera coordinada amb totes les institucions i agents socials, per un projecte transformador del nostre entorn econòmic i social, guiat per l'agenda 2030 en el marc d'un renovat concepte de responsabilitat social universitària. És aquest projecte el que ens ha de generar l'entusiasme i els sentiments de ciutadania compartida que ens han de servir per atreure i retenir el talent que

necessitem. Tenim les mateixes aspiracions per a Igualada: esdevenir útils per retenir talent i donar dinamisme a una ciutat fortament impactada per la seva proximitat a Barcelona. Igualada, de la mà de la UdL, de les seves institucions i associacions i de la seva gent, ha de tenir vida pròpia. La Universitat de Lleida vol ser a la capital de l'Anoia el motor de desenvolupament econòmic i social que ha estat per a les terres de Lleida.

Iniciem un nou curs i em plau dedicar unes paraules de benvinguda i un desig per a tothom, estudiantat, professorat i personal d'administració i serveis: que aquest curs ens torni l'alegria de la proximitat i el contacte humà, del temps gaudit i aprofitat, de la feina ben feta.

Als estudiants, tant als que comenceu de nou com als que continueu els vostres estudis superiors, com a rector us vull demanar que doneu el millor de vosaltres mateixos i sigueu conscients de l'enorme oportunitat que la societat posa a la vostra disposició. Aproveu-la i gaudiu-la. Entenc que ahir vàreu participar en la part més lúdica de la vida universitària i us he de felicitar pel comportament en el campus. En particular vull felicitar el Consell de l'Estudiantat per la seva capacitat d'organitzar una bonica festa de benvinguda i fer-la compatible amb la seguretat i el respecte a tothom. Però igualment us demano la vostra motivació i implicació en els estudis. Volem que aquesta etapa deixi empremta en la vostra vida, i per això mantenim el nostre objectiu com a universitat pública de qualitat d'ajudar-vos a assolir els coneixements i les competències necessàries per al vostre desenvolupament personal i professional. Gaudiu-ne i amb les vostres aportacions ajudareu a fer créixer la nostra institució.

L'aposta de la Universitat de Lleida és que el curs es desenvolupi amb la màxima presencialitat possible. Per això hem començat aquestes darreres setmanes endegant amb el Departament de Salut una campanya de vacunació als campus, perquè ningú es descuidi de vacunar-se, pel seu bé, pel dels seus companys i pel dels contactes vulnerables de tots plegats.

Reivindiquem la presencialitat com a element fonamental de la formació universitària perquè creiem en el valor de la interacció personal durant el període de formació. Aquest és el nostre model d'universitat, un model en què les aules, els laboratoris i les biblioteques se situen en el cor de la vida universitària, però no només com a espais físics, sinó com a espais de relació, atès que l'aprenentatge també s'esdevé quan es comparteixen experiències i sentiments. El diàleg dels professors amb els estudiants (i entre ells mateixos), la discussió i la confrontació d'idees ofereixen oportunitats per

estimular la curiositat, suggerir perspectives inèdites, transmetre experiència i experiències, afavorir consultes informals i generar prou empatia per gaudir amb el coneixement. És l'oportunitat del professor per motivar l'estudiant i ajudar-lo a treure el millor que porta dins seu. Un bon professor fa una important contribució social.

La UdL es conjura per oferir en temps de pandèmia una universitat segura, propera i de qualitat, i ens plau participar-los que tots els estudis d'inserció laboral que s'han fet els darrers anys indiquen que els titulats de la UdL no tenen menys oportunitats de col·locar-se en el mercat que altres titulats, sinó que ho fan amb el percentatge més alt dels titulats en les universitats catalanes i per damunt de la mitjana dels sistema universitari espanyol. Crec que aquest és també un bon paràmetre per mesurar la qualitat d'una universitat, i els resultats, no sols a Catalunya sinó a tot l'Estat, ens són molt favorables.

Si l'activitat docent és la nostra raó de ser, l'activitat investigadora és el que diferencia una universitat d'una altra, el que ens fa ser universitat i no merament un centre d'estudis superiors. No ens conformem a ser transmissors del coneixement al territori, a tenir un paper en el reequilibri territorial, sinó que volem un paper protagonista en el món de la creació del coneixement en els diversos àmbits on podem fer aportacions influents a escala mundial. Us puc dir que, tot i trobar-nos en aquesta Catalunya que descriu Maria Barbal, la Catalunya interior, i immersos en un context econòmic ple d'incerteses i dificultats, hem estat capaços de competir amb resultats i mantenir-nos en aquest grup privilegiat de les millors universitats del nostre país, resultat del qual ens sentim sincerament orgullosos.

El sistema universitari català està al capdavant del sistema espanyol, i la UdL, la més petita de les públiques del sistema català, es manté en aquest grup capdavanter. És més, en certs paràmetres que prioritzen la qualitat o quan es parla d'àmbits de coneixement, la UdL assoleix posicions molt destacades dins el sistema català, espanyol o internacional. Volem ser un actor rellevant en el sistema i capdavanter en les nostres àrees d'especialització: agroalimentació, salut, sostenibilitat i desenvolupament social i territorial.

Cap de les feines encomanades a la universitat, però, no es pot desenvolupar sense plantilles adequades en nombre i en qualitat, un marc regulador escaient i un finançament just i sostingut en el temps.

El Govern de l'Estat impulsa canvis legislatius importants amb la redacció d'una nova llei orgànica del sistema universitari, una modificació de la Llei de la ciència i un nou decret de regulació dels ensenyaments o de convivència universitària. Per la seva part, el nou Govern de la Generalitat ha entrat a tràmit parlamentari la nova Llei de la ciència de Catalunya i ha de fer efectiu el Pacte nacional per a la societat del coneixement, que inclou un increment important del finançament del sistema universitari i de recerca, a fi de consolidar Catalunya com un pol de referència internacional en recerca, desenvolupament i innovació.

No hem d'oblidar, però, que en les tasques investigadores, els professors universitaris parteixen amb cert desavantatge, ja que han de competir amb altres investigadors que fan recerca a temps complet sense que es tingui en compte en les convocatòries que la seva dedicació a la recerca l'han de compatibilitzar almenys amb la docència. Si es vol que la universitat investigui, innovi i transfereixi, s'han d'emprendre una sèrie de reformes que comporten també un increment de places d'investigadors en formació i postdoctorals a la universitat, per deixar en posició estable l'estructura de personal que ara està en posició de piràmide d'edat invertida. No podem desapropitar aquesta ocasió.

I si és important el marc normatiu, no ho és menys l'estratègia de cada universitat, les plantilles, les infraestructures i els recursos econòmics.

La mitjana d'edat del PDI de la UdL és de 58 anys, la mateixa que la del sistema públic català. Però a la franja de 60 a 66 anys la UdL hi té un 32 % de la plantilla d'aquest col·lectiu, quan la mitjana del sistema català és del 14,7 %. En la banda baixa, menors de 35 anys, només hi trobem el 5 % de la plantilla. És urgent posar en marxa un procés de renovació, i agraïm en aquest context la convocatòria de requalificació del Ministeri d'Universitats. Aquest és un dels motius del meu programa electoral i ja a meitat del mandat encara no s'ha pogut desenvolupar com cal. Al contrari, tot i ser conscients que el més important són les persones, aquest any ens veiem obligats a reposar només la meitat del PDI que es va jubilar l'any passat per manca de capacitat de contractació i això vol dir que la nostra activitat decreixerà. Tenim un problema pressupostari estructural derivat entre altres factors de l'estancament de les transferències a les universitats en un context d'increment del creixement vegetatiu i del cost dels serveis, tal com va reconèixer l'anterior secretari d'Universitats. Aquest estrès el pateix tot el sistema català, però és possiblement la UdL la més sensible per les característiques pròpies i les del territori de Lleida.

M'atreviria a dir que, ara més que mai, és el moment de donar suport a la universitat. Som una institució multidisciplinària que sap aportar idees i propostes innovadores. La pandèmia ens ha tensat com a societat i ens ha portat a una crisi de la qual encara no coneixem bé l'abast; però també ha posat en primera línia el valor del coneixement, que serà clau per a la reconstrucció social, econòmica i cultural del país. Cal que la universitat formi part de la solució. Podem ser-hi, i volem ser-hi.

Necessitem, doncs, un sistema universitari públic català fort i cohesionat en el qual cadascuna de les universitats incorpori la seva pròpia especificitat per a la fortalesa del conjunt. Per això estem i estarem al costat del Departament treballant per aconseguir la implementació dels acords del Pacte nacional per a la societat del coneixement que han de possibilitar el compliment de les funcions encomanades al sistema universitari. I no tinguin cap dubte que aquesta universitat és solidària davant les necessitats excepcionals que vivim, i que ha estat i serà solidària amb la resta de la societat.

Aquests darrers dies he tingut l'oportunitat de parlar amb molts representants institucionals del territori que amablement m'han donat part del seu temps per comentar la feina, els neguits i els projectes que tenim a la UdL. En tots ells he copsat el suport a les peticions que els he transmès, perquè l'èxit de la Universitat de Lleida, el seu avenç científic, la transmissió del coneixement i la formació dels seus titulats no és sols l'èxit de les terres de Lleida sinó l'èxit de la societat catalana.

També vull adreçar unes paraules a la comunitat del PDI, PAS i estudiants. Els darrers temps hem hagut de fer canvis molt importants. Vull, un cop més, agrair públicament l'esforç i el compromís de tots. Ara bé, la pandèmia també ens ha permès avançar incorporant noves eines a l'ensenyament i a la gestió. És el moment de revisar les nostres estructures i fer els canvis pertinents per sortir reforçats de la crisi.

El Govern de l'Estat i el català impulsen canvis legislatius de gran abast, que han d'incloure un increment important del finançament del sistema universitari i de recerca, i Europa ha aprovat el pla més important de recuperació econòmica amb la posada a disposició dels estats els fons Next Generation.

Hem d'aprofitar l'oportunitat per transformar-nos deixant de banda burocràcies absurdes, complexos, prejudicis i interessos corporatius i treballar per ser una institució de servei a les persones i la societat. Hem de repensar la nostra estructura de gestió i de treball, l'estructura departamental, la governança i la participació i hem

d'apostar per fer la UdL de la propera dècada, una universitat dinàmica, flexible, col·laborativa, tecnològicament avançada, pedagògicament innovadora, fortament arrelada al nostre entorn, amb projecció social i amb un clar compromís amb la generació i la transmissió de coneixement.

Però deixeu-me que us reconegui que, tot i tenir una idea global del que volem per a la UdL, aquest projecte està per detallar. Les idees no neixen plenament formades. Només s'aclareixen a mesura que es debaten i el repte més gran en aquesta nova etapa és fer de la UdL un projecte on tothom s'hi senti implicat, s'hi senti compromès.

Entenc que els canvis sempre generen tensions i que us he demanat un gran esforç els darrers temps, però la flexibilitat, la capacitat d'adaptació, és la qualitat més important per a la vida evolutiva. Us demano, doncs, que en el vostre projecte personal deixeu espai per participar en aquest projecte col·lectiu, que a la fi ens ha de portar l'optimisme de fer la feina ben feta i la millora de la confiança en nosaltres mateixos, incrementant el sentit de pertinença i el prestigi social de la UdL.

El finançament i els mitjans són importants i escassos. Ja he exposat com patim els darrers temps; però, a la fi, també us vull dir que el que marca la diferència entre fer o no fer coses són les persones, la seva implicació, el seu esforç i la seva il·lusió per projectes compartits. Si anem junts, no hi ha límits en el que podem aconseguir. Us demano que seguiu tenint l'ambició de millorar, de ser sensibles a les noves necessitats i de mantenir un esperit incansable per treballar per a la millora de la institució.

Crec que no es pot demanar més esforç a la comunitat i que ara és el moment del Govern. Tenim confiança que aquest nou Govern i les institucions seran sensibles al nostre neguit i faran el possible per donar-nos el suport que necessitem per seguir oferint el servei que en aquests moments és més necessari que mai.

Al cap i a la fi, la recepta és senzilla: pressupost i autonomia, és a dir, pressupost i confiança en els rectorats, en la gent de la casa. Nosaltres oferim treball, esforç i rendició de comptes.

Que tinguem tots un bon inici de curs.

Moltes gràcies.